18
පාඩම

දහසින් එකක්වත් නොවටිනා දේ
(සහස්ස වග්ගය)

සූත්‍ර පිටකයේ නිකාය ග්‍රන්ථ අතරින් පස්වැන්න වූ ඛුද්දක නිකායට අයත් ග්‍රන්ථ පහළොවකි. එයින් දෙවැන්න ධම්මපදය යි. එහි නමින් ම කියවෙන පරිදි එම ග්‍රන්ථයේ අඩංගු වන්නේ විවිධ දහම් කරුණු සැකවින් කැටිකොට ගෙතුණු ධර්ම ගාථාවන් ය. බොහෝවිට එක් එක් ගාථාවකින් වෙනස් වෙනස් දහම් පද කියවෙයි.

මේ ග්‍රන්ථයේ ඇති තවත් සුවිශේෂීත්වයක් නම් මෙහි එන ගාථා ධර්ම පද යම් යම් තේමාවන් යටතේ බෙදා දැක්වීමයි. එසේ සංග්‍රහ කරන ලද වර්ග 26 කි. සිත ගැන විස්තර කෙරෙන ගාථා චිත්ත වග්ගය නමින් ද, අප්‍රමාදය ගැන කියවෙන ගාථා අප්‍රමාද වර්ගය නමින් ද යනාදී වශයෙන් එම වර්ග නම්කොට ඇති අතර දණ්ඩ, ජරා, අත්ත, පිය, කෝධ, තණ්හා, ආදිය එබඳු ධර්ම කාරණා පදනම් කොට ගොනු වූ වර්ගයන් ය. යම් යම් පුද්ගලයන් පිළිබඳ ධර්ම කාරණා ගොනු කොට, බාල, පණ්ඩිත, භික්ඛු, බ්‍රාහ්මණ යනාදී වර්ග බෙදා ඇත. ඇතැම් වර්ග යොමු වී ඇත්තේ යම් යම් ධර්ම කාරණා පැහැදිලි කිරීමට යොදාගත් උපමා අනුවය. මල් උපමා කරගත් දහම් පද පුප්ඵ වර්ගයට ද, දහසේ සංඛ්‍යා උපමා කළ ධර්ම පද සහස්ස වර්ගයට ද, මල හෙවත් කිළුටු උපමා කරගත් දහම් පද මලවර්ගයට යනාදී වශයෙන් බෙදා දැක්වීම ඊට නිදසුන් ය.

ධම්මපදය යනු ත්‍රිපිටකයේ විවරණය කෙරෙන බුද්ධ දේශනාව ම සංක්ෂිප්ත කර දක්වන සංග්‍රහයක් බව යට කියන ලදී. බුදු දහමේ එන චතුරාර්ය සත්‍යය, පටිච්ච සමුප්පාදය, කර්මය පුනර්භවය වැනි මූලික සංකල්ප ද, පුද්ගල විවරණ ද ධර්මෝපදේශ ද මෙහි දක්නට ලැබේ. බුදුදහමේ ගැඹුරු ධර්ම කාරණා ධම්මපදයේ දී ඉදිරිපත් කෙරෙන්නේ ඊට ම ආවේණික වූ වෙනත් ක්‍රමයකට ය. උදාහරණයක් ලෙස කුසලාකුසල සිත් හා චෛතසික පිළිබඳ අභිධර්මයේ චිත්ත චෛතසික කාණ්ඩවල විස්තර කෙරේ. ''**චේතනාහං භික්ඛවෙ කම්මං වදාමි**'' යනුවෙන් චේතනාව මුල්කොට ම කර්ම සිදුවන බව සූත්‍ර ධර්මවල විස්තර කෙරේ. එසේ ම කුසලයට සැප විපාකත් අකුසලයට දුක් විපාකත් ලැබෙන බවත් සඳහන් ය. සිත, කර්මය හා විපාකය යන මේ ඉතා ගැඹුරු ලෙස විස්තරව කිව යුතු කාරණා තුන ම ධම්මපදයේ ''**මනොපුබ්බංගමා ධම්මා**'' ආදී මුල් ම ගාථා දෙකෙන් ඉතාම සරල ව සිත් වදින ආකාරයෙන් අපූරු උපමා සංයෝජනයකින් ඉදිරිපත් කර ඇති ආකාරය විසිතුරු ය.

මෙහි එන ධර්මෝපදේශ ද මෙම ග්‍රන්ථයට ම ආවේණික වූ විශේෂ ක්‍රමයකට ඉදිරිපත් කරයි. ඒවා බොහෝ විට ඒ ආකාරයෙන් ත්‍රිපිටකයේ වෙනත් තැන්වල නැත. නිවන් මග ගමන් කරන පුගලයා පළමු කොටම මෙලොව ජීවිතය මෙන් ම සසර ජීවිතයත් සකස් කර ගත යුතු ය. ඒ සඳහා උපදෙස් සපයන මංගල, පරාභව, ව්‍යග්ඝපජ්ජ, වසල ආදී සූත්‍ර

රාශියක් සූත්‍රපිටකයේ අඩංගු වෙයි. ඒ සියල්ලෙන් ම නොකියවෙන යහපත් ජීවිතයක් ගොඩනගා ගැනීමට අවශ්‍යවන තවත් බොහෝ කාරණා ඇත. වෙනත් ලෙසකින් කිව හොත් සාමාන්‍ය ජනයාට සුළු සුළු යැයි සැළකෙන කරුණු පවා කියාදීම අවශ්‍ය වේ. සාමාන්‍යයෙන් අපේ ජනකවිවලින් සිදුවන්නේ යම් බඳු කාර්යයක් ද ඒ හා සමාන කාර්යයක් බොදු පිළිවෙත් මගෙහි ගමන් කරන්නන් සඳහා ධම්ම පදයෙන් ඉටු වී ඇත.

''න භජෙ පාපකෙ මිත්තෙ''
''න හි වෙරෙන වෙරානි - සම්මන්තී'ධ කුදාචනං''
''මත්තා සුඛපරිච්චාගා - පසෙස්ස චෙ විපුලං සුඛං''
''න වණ්ණ රූපෙන නරො සුජානො''
''න තෙන පණ්ඩිතො හොති - යාවතා බහු භාසති''
''සුදස්සං වජ්ජමඤ්ඤෙසං - අත්තනො පන දුද්දසං''
''සුජීවං අහිරිකෙන - කාකසූරෙන ධංසිනා''
''අසජ්ඣාය මලා මන්තා අනුට්ඨාන මලා ඝරා''

යනාදී, එබඳු පූර්ණ මිනිසෙකු ගොඩනැගීමට උපයෝගීවන උපදේශ සිය ගණනක් ධම්ම පදයේ අඩංගු වේ.

තවද මෙලොව ජීවිතය සහ පරලොව ජීවිතය සාර්ථක කරගන්නා ආකාරය, බබුළුවාගන්නා ආකාරය ව්‍යග්ඝපජ්ජ ආදී සූත්‍රවලින් විවිධාකාරයෙන් විස්තරකර ඇති අතර ඒ කිසි තැනක නොමැති අමුතු ම කාරණා ධම්ම පදයේ පද හතරක ගාථාවකට ගොනුකර තිබෙනු දැකිය හැකි ය. මෙලොව ජීවිතය ගැන කතා කරන විට ජනප්‍රියත්වය කාගේත් අපේක්ෂාවකි.

''සීලදස්සන සම්පන්නං
ධම්මට්ඨං සච්චවෙදිනං
අත්තනො කම්ම කුබ්බානං
තං ජනො කුරුතෙ පියං''

යන ගාථාවෙන් කියවෙන්නේ මෙලොව කෙනෙකුට ජනප්‍රිය විය හැක්කේ කෙසේද යන්නයි.

පරලොව ගැන කතාකරන විට කාගේත් බලාපොරොත්තුව සුගතියට යාමයි. එයිනුත් දෙව්ලොව යාම ඉතා ජනප්‍රිය බලාපොරොත්තුවකි.

''සච්චං භණෙ න කුජ්ඣෙය්‍ය
දජ්ජාප්පස්මිම්පි යාචිතො
එතෙහි තීහි ඨානෙහි
ගච්ඡෙ දෙවාන සන්තිකෙ''

යන ගාථාවෙන් කියවෙන්නේ දෙව්ලොව යන කෙටි ම ක්‍රමයයි. මෙහි ''**දජ්ජාප්පස්මිම්පි යාචිතො**'' යන පදයෙන් මුළු මහත් ධර්මය පුරාම දානය ගැන කියවෙන කරුණුවල වඩා සුවිශේෂ කාරණයක් පරිත්‍යාගය ගැන කියවේ. එනම් කවුරුන් හෝ යමක් ඉල්ලා ගෙන ආවිට ඔහුගේ බලාපොරොත්තු සුන් නොකොට සුළු දෙයක් හෝ දියයුතු බවයි.

මේ කාරණා සළකා බලනවිට පෙනීයන්නේ ධම්මපදය යනු ත්‍රිපිටකයේ ම එන කරුණු සංක්ෂිප්ත කොට දක්වෙන එහි ම දිගුවක් නොව බුදු දහම උගන්වන වෙනම ම ආකාරයක ග්‍රන්ථයක් බවයි. එහි ත්‍රිපිටකයේ එන විවරණවලට සමාන විවරණ ඇතත් වැඩිපුර ඇත්තේ ධම්මපදයට ම ආවේණික වූ සුවිශේෂ විවරණයක් බව මින් පැහැදිලිය.

මේ නිසා ශාසනයේ එළිපත්තේ සිටින එතරම් නුවණ මුහුකුරා නොගිය උපාසක උපාසිකාවන්ට වුව ද ශාසනයට පිවිසෙන කුඩා සාමණේරවරුන්ට වුව ද මුළු මහත් ත්‍රිපිටකය නො හදාළ නමුත් සත්‍යය, ධර්මය. බාලයාගේ පටන් රහතන් වහන්සේ දක්වා පුද්ගලයන් මෙන් ම මෙළොව පරළොව ජීවිතය සාර්ථක කරගන්නා ආකාරයත් නිවනත් තේරුම් ගැනීමට මේ ධම්මපදයේ එන ගාථා 423 හැදෑරීම පමණක් වුව ද ප්‍රමාණවත් ය. එනිසා මෙය දූනට ලබා තිබෙන බෞද්ධයාගේ අත්පොත යන විරුදාවලිය වෙනුවට බුදුදහමේ අත්පොත යැයි හැඳින්වීම සුදුසු ය.

5.5.1 සහස්ස වග්ගය

ධම්මපදයේ අටවන වර්ගය සහස්ස වර්ගයයි. සාමාන්‍යයෙන් අපි එදිනෙදා ව්‍යවහාරයේ දී යම් කිසි කාරණයක වැදගත් කම හෝ නොවැදගත්කම ප්‍රකාශ කිරීමට සීය, දහස වැනි සංඛ්‍යා යොදා ගනිමු. ''සීයෙන් පංගුවක් වටින්නෑ'' ''දාහෙන් පංගුවක් වටින්නෑ'' වැනි ව්‍යවහාර අපිට හොඳට හුරු පුරුදු ය.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා අතර ද මෙවැනි යෙදුම් බහුලව දකින්නට ලැබේ. සහස්ස වර්ගය යනු එවැනි ගාථාවල එකතුවකි. මෙහි ඉදිරිපත් කෙරෙන කාරණා අංශ කිහිපයකි. නිරර්ථක කථා, ගාථා ඇසීමේ හෝ කීමේ නිෂ්ඵල බව. එසේ ම නියම ජයග්‍රහණය යුද්ධ දිනීම නොව තම සිත දිනීම බව, යාගහෝමවල නිෂ්ඵල බව හා ධර්මානුකූල ජීවිතයක වටිනා කම යන කරුණු මෙහි ඉතා සංවේදී ආකාරයෙන් ඉදිරිපත් කෙරේ.

5.5.1.1. සැරියුත් තෙරණුවෝ අපරාධකරුවෙකු නිවන් මග යවති.

රජගහ නුවර පන්සීයක පමණ සොර මුලක් විය. දිනක් තඹපාට දැලි රැවුලක් ඇති තම්බදාඨික නැමැත්තා ඔවුන් වෙත පැමිණ ඔවුන් සමග එක්වන්නට අවසර පැතීය. පුද්ගලයන් ගැන හොඳ අවබෝධයක් ඇති සොර දෙටුවා මොහු මවුපියන් වුවත් පාවාදෙන තරම් දුෂ්ටයෙකු බව වටහාගෙන ඔහුගේ ඉල්ලීම ප්‍රතික්ෂේප කළේ ය. එහෙත් මේ තම්බදාඨිකයා යාප්පුවෙන් සොරුන්ගේ සිත් දිනාගෙන ඔවුන් හා එක්ව දිවිගෙවන්නට විය. මේ අතර දිනක් නුවර වැසියෝ රාජ පුරුෂයන් සමග එක්ව සොරුන් අල්ලා රාජාධිකරණය වෙත ගෙන ගියෝ ය. විනිශ්චයකාර තැන ඔවුන් සියලු දෙනා ම පොරොවෙන් හිස ගසා දමන ලෙස නියෝග කළේ ය. රාජ පුරුෂයන්ට සොරුන් ඝාතනය කරන්නෙක් ඔවුන් අතරින් ම සොයා ගැනීමට අවශ්‍ය විය. එහෙත් කිසිවෙක් ඉදිරිපත් නොවී ය. අන්තිමේ දී ඉදිරිපත් වන්නාට නිදහසත් සම්මානත් ලැබෙන බව දන්වී ය. භාරසිය අනුනව දෙනෙක් ම ඊට අකමැති වුවත් අවසානයේ සිටි තම්බදාඨික එය භාරගත්තේ ය. හෙතෙම ඒ සියලු දෙනා පොරොවෙන් ගසා මරා දමා නිදහසක් සම්මානත් ලැබී ය. එතැන් සිට රාජපුරුෂයන්ගේ නියමයෙන් දිගට ම එම කාරිය කරගෙන ගිය ඔහු වයස් ගතව දුර්වල වීම නිසා තනතුරෙන් පහකරන ලදී.

මෙතෙක් කලක් හරිහැටි ඇඳුමක් පැළඳුමක් විලවුන් ගැල්වීමක් නැතිව ඉතා අප්‍රසන්න පුද්ගලයෙකු ලෙස දිවිගෙවූ තම්බදාඨික එතැන් පටන් කෙස් රැවුල් කපා නාගෙන සුවඳ විලවුන් ගල්වා සළුපිළියෙන් සැරසී ගිතෙල් මිශ්‍ර කිරිකැඳක් බොන්නට සූදානම් විය. චෝර ඝාතකයෙකු වුවත් මොහු සසරින් ගෙනා පින් ඇත්තෙක් විය. එනිසා ම ඔහුගේ මේ අළුත් දිවියට පා තැබීම ධ්‍යාන සමාපත්තියට සමවැදී නැගී සිටි සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේ දිවැසින් දුටහ. ඔහුට පිහිට වන අටියෙන් උන්වහන්සේ ඒ මොහොතේ ම පිඬු පිණිස ඒ නිවසට වැඩම කළහ. මෙතුවක් කිසිදු පිනක් දහමක් කරගන්නට ඉඩක් නොලද තම්බදාඨික සැරියුත් මහ තෙරුන් දැක ප්‍රීතියෙන් පිනා ගියේ ය. හෙතෙම උන්වහන්සේ වඩා හිඳුවා ගිතෙල් සහ කිරිකැඳ පිළිගැන්වී ය. වළඳා අවසානයේ පුණ්‍යානුමෝදනාව කළත් තමා කළ අපරාධ සිහිවීම නිසා ඔහුට සිත සනසාගත නොහැකි විය. ඒ බව වටහාගත් සැරියුත් තෙරණුවෝ උපාසකය, ඔබ අපරාධ කළේ ඔබේ උවමනාවට නොව රජුගේ හෝ රාජ පුරුෂයින්ගේ කීම නිසා යැයි සිතා සිත හදාගන්න යැයි අවවාද කළහ. එයින් සැනසිල්ල ලැබූ තම්බදාඨික උපාසක තැන බණ අසා සෝවාන් මාර්ගයට ආසන්න අනුලෝමික ඥාණය උපදවා ගත්තේය.

අවසන තෙරුන්ගේ පසුගමන් කොට ආපසු එන තම්බදාඨික ගවදෙනක වෙසින් ආ යක්ෂණියක විසින් මරා දමන ලදී. හෙතෙම මියගොස් තුසිත දෙව්ලොව උපන්නේ ය.

සැරියුත් තෙරුන් විසින් කරන ලද ඉතා සුළු අනුමෝදනාවකින් මෙතරම් මහත් ඵලයක් මෙවැනි අපරාධ කරුවෙකු වූ මොහු ලැබුවේ කෙසේද'යි එදා දම් සභා මණ්ඩපයට රැස්වූ භික්ෂූන් වහන්සේලා අතර කතා බහක් ඇතිවිය. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ නිමිත් කොට මේ ගාථාවෙන් දම්දෙසා වදාළහ.

"සහසස මපි චෙ වාචා
අනත්ථ පදසංහිතා
එකං අත්ථපදං සෙය්‍යො
යං සුත්වා උපසම්මති"

පදාර්ථ:-

අනත්ථපදසංහිතා, නිවනට උපකාරයක් නොවන නිරර්ථක වාක්‍යවලින් යුක්ත: **සහස්සං අපි චෙ වාචා,** වැකි දහසකට වඩා: **යං සුත්වා උපසම්මති** යමක් අසා රාගාදී කෙලෙසුන් සංසිඳේ නම්: **එකං අත්ථපදං සෙය්‍යො:** එබඳු අර්ථවත් එක් පදයක් වුව ද අසන්නට ලැබීම උතුම් ය.

විවරණ:-

අනත්ථපද සංහිතා කාව්‍ය, නාටක, ගීත, කතාන්දර වැනි රාගාදී කෙලෙසුන් අවුස්සන ප්‍රබන්ධ, **අත්ථපදං** චතුරාර්ය සත්‍ය, පටිච්ච සමුප්පාදය, සතරසතිපට්ඨානය, ස්කන්ධ, ධාතු ආයතන ආදී ජීවිතයේ සැබෑ තත්ත්වයත් නිවන් මගත් කියන දහම් පද.

5.5.1.2 ක්ෂණික අවබෝධයෙන් අගතැන්පත් රහතන් වහන්සේ.

දඹදිව සුප්පාරක නම් පටුන අසල දාරුචීරිය නම් තවුසෙක් විසී ය. මොහු මුහුදේ ගමන් කරමින් සිටියදී නැව කැඩී බිඳීයාම නිසා ලී පුවරුවක ආධාරයෙන් මේ පටුනට සේන්දු වූ අයෙකි. මුහුදේ දී ඇඳුම් ගසාගිය නිසා ගොඩබිමට පැමිණි හෙතෙම රිටිපට්ටාවලින් ඇඳුමක් වියා ඇන්දේ ය. එනිසා හෙතෙම දාරුචීරිය යයි ප්‍රසිද්ධ විය. මේ අමුතු ඇඳුම නිසා ඔහු තවුසෙකු සේ පටුන් ගම් වැසියන්ගේ සැලකිල්ලට පාත්‍ර විය. ඔහු ද එලෙස ම හඟවා දිවි ගෙවීය. මෙසේ දාරුචීරිය තවුසෙකු වීම සසර පුරුද්දෙන් සිදු වූවකි.

කාශ්‍යප බුදුරජුන්ගේ සසුන පිරිහී යන අවධියේ සාමණේර ආදීන්ගේ නොමනා හැසිරීම් නිසා කලකිරුණු භික්ෂූන් වහන්සේලා හත් නමක් දිවි පරදුවට තබා ගොස් මහණ දම් පුරන්නට කතිකා කරගෙන ඉනිමගකින් ගල්පර්වතයට නැග ඉනිමග පෙරළා දමා මහණ දම් පුරන්නට වූහ. එක් නමක් පළමු දින දිනයේ දී ම රහත් බවට පත්විය. උන්වහන්සේ සෘද්ධියෙන් වැඩ පිඬු සිඟාගෙන අවුත් සෙස්සන්ට පිළිගැන්වූවත් ගිවිසුම කඩන්නට අකමැති නිසා ඔවුහු එය ප්‍රතික්ෂේප කොට නිරාහාරව මහණ දම් පුරන්නට වූහ. දෙවන දිනයේ තවත් නමක් අනාගාමී ඵලයට පත්විය. රහතන් වහන්සේ පිනිවන් පෑහ. අනාගාමී තෙරණුවෝ බඹලොව උපන්හ. කිසිදු විශේෂ අධිගමයකට පත්නොවූ සෙසු පස්දෙනා දෙව්ලොව සැරිසරා අවුත් අප බුදු සමයෙහි දඹදිව තැනින් තැන උපන්හ.

එක් අයෙක් පුක්කුසාති නම් රජ විය. තවත් කෙනෙක් කුමාර කාශ්‍යප තෙරුන් විය. තවත් අයෙක් දබ්බමල්ලපුත්ත තෙරුන් ලෙස ද සිව්වැන්නා සභිය පරිබ්‍රාජකයා ලෙස

ප්‍රකටව සිටියෝ ය. මේ සියලු දෙනා බුදුරජාණන් වහන්සේ හමු වී බණ අසා නිවන් පසක් කළ අය වූහ. පස්වැන්නා දාරචීරිය තවුසා ය.

මොහු තවුසෙකු සේ මිනිසුන් රවටාගෙන ජීවත්වෙනු දුටු බඹලොව ඉපිද සිටි කල්‍යාණ මිත්‍රයා දාරුචීරිය බුදුරදුන් වෙත යැවී ය. සුප්පාරක පටුනේ සිට එකසිය විසි ගවුවක් ගෙවා එක් රැයකින් ම ඔහු සැවැත් නුවරට ආවේ බුද්ධ යන නම ඇසුණු සැණින් ඇති වූ බලවත් උද්වේගය නිසා ය.

ඔහුට බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවූයේ උන්වහන්සේ පිඬු සිඟා වඩිමින් සිටි මහ මගදී ය. උන්වහන්සේ පාමුල වැඳ වැටුණු හෙතෙම තමාට බණ දේශනා කරන ලෙස ඉල්ලා සිටියේ ය. බාහිය මම පිඬු සිඟා පිණිස යමි, මඳක් ඉවසන්න යයි උන්වහන්සේ වදාළත් බාහිය වැළැක්විය නොහැකි විය. තම ජීවිතයේ අවසාන මොහොත ගත කරන බව ඉබේම දැණුනු නිසාදෝ, ස්වාමීනි, ඔබවහන්සේගේ ජීවිතයත් මගේ ජීවිතයත් කවර මොහොතෙහි අවසන්වේදැයි විශ්වාසයක් නැත. එබැවින් ඉක්මනින් බණ දෙසැන්නැයි හෙතෙම නැවත නැවතත් පෙරැත්ත කළේ ය. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ ''**තසමාතිහ තෙ බාහිය එවං සික්ඛිතබ්බං දිට්ඨෙ දිට්ඨමත්තං භවිස්සති**'' යනාදී වශයෙන් බාහිය, දුටු දේ දුටු පමණින් ද, ඇසුණු, දැණුනු, සිතුණු දේ එපමණකින් ම නවතන්න. ඒවා මිහිරියයි, සැපයයි, නිමිති නොගන්න, ඒවායේ නොඇලෙන්නයයි ඉන්ද්‍රිය සංවරය පිළිබඳ ධර්මයක් දේශනා කළහ. සසර පුරුද්දෙන් නුවණ මුහුකුරා ගිය බාහිර දාරුචීරය, එය ඇසූ පමණින් ම උතුම් වූ රහත් ඵලයට පත්විය.

අනතුරුව ඔහු පැවිද්ද ඉල්ලා සිටියත් සසරේ දී සඟනට පාත්‍රා සිවුරු පුදා පුරුද්දක් නොතිබුණු නිසා ඒහි භික්ඛුභාවයෙන් පැවිදි කිරීමට නොහැකි විය. උන්වහන්සේ වසර විසිදහසක් මහණ දම් පුරා තිබුණත් තමන්ට ලැබුණු සියලු පිරිකර තනිවම පරිභෝග කළා මිස කිසිවෙකුට දුන්නේ නැත භික්ෂුවක් විසින් වුව ද අටපිරිකර සිවුරු අඳනා ආදී පිරිකර පූජා කර තිබිය යුතු බව මින් පැහැදිලි වේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ පා සිවුරු සොයාගෙන එන්නැයි කියා දාරුචීරිය රහත් උපාසක තුමා පිටත් කොට යැවූහ. එතුමාට දැණුනු පරිදි ම ආයුෂ කෙළවරට පැමිණ සිටි දාරුචීරිය රහතන් වහන්සේ ගව දෙනකගේ පහර කෑමට ලක්වී පිරිනිවන් පෑහ. පැවිදිවන්නට ඉඩක් නොලැබිණ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ භික්ෂූන් වහන්සේලා සමග එහි වැඩම කොට එතුමාගේ ශරීරය ආදාහන කරවා ස්තූපයක් ද කරවූහ. මේ සුවිශේෂී සිදුවීම ගැන කුතුහලයට පත්ව සිටි භික්ෂූන් වහන්සේලා ඇමතූ බුදුරජාණන් වහන්සේ, බාහිය දාරුචීරිය රහත් වූ කෙනෙකි. උන්වහන්සේ පිරිනිවන් පෑහයි වදාළහ. දාරුචීරිය තවුසා රහත් වූයේ කෙසේ දැයි විමසූ කල මහණෙනි, උන්වහන්සේ මා එතරම් වෙහෙසට පත් කළේ නැත. එක බණ පදයකින් ම සත්‍ය අවබෝධ කළ සේකැයි වදාරා දාරුචීරිය රහතන් වහන්සේ මේ සසුනේ **ඛිප්පාභිඤ්ඤ** හෙවත් ක්ෂණයකින් ධර්මාවබෝධය කළ ඇත්තන් අතර අග්‍ර වේ යයි

අගතනතුරු ද දී වදාළ සේක. ඒ පිළිබඳ දම්සභා මණ්ඩපයේ දී ඇති වූ කතාබහ නිමිති කරගෙන බුදුරාණන් වහන්සේ මෙම ගාථාව දේශනා කොට දහම් දෙසා වදාළහ.

''සහස්සමපි චෙ ගාථා
අනත්ථ පදසංහිතා
එකං ගාථා පදං සෙය්‍යො
යං සුත්වා උපසම්මති''

පදාර්ථ:- **අනත්ථපද සංහිතා,** නිරර්ථක පදයන්ගෙන් යුක්ත වූ: **සහස්සමපි චෙ ගාථා,** ගාථාවන් දහසක් වුවත් උතුම් නොවේ: **යං සුත්වා උපසම්මති,** යමක් අසා කෙලෙසුන් සංසිඳේ නම්: **එකං ගාථා පදං සෙය්‍යො,** එබඳු එක් ගාථා පදයක් වුවද උතුම් ය:

විවරණ:- මෙහි **ගාථා පදං** යන්නට මේ ධම්මපදයේ ම එන **''අප්පමාදො අමතපදං''** වැනි ගාථාවන් නිදසුන් කොට දැක්විය හැක. දාරුචීරියතුමාට මුළු බුදු දහම ම අසන්නට හෝ හදාරන්නට අවස්ථාවක් නොවි ය. සසර නුවණ මුහුකුරා ඇති කෙනෙකුට එක ගාථා පදයක් වුව ද සෑහෙන බව මෙයින් තහවුරුවේ.

5.5.1.3 සිටුකුමරිය ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාවෙන් මරණෙන් මිදෙයි.

රජගහ නුවර එක් සිටු පවුලක සොළොස් හැවිරිදි ඉතා රූමත් සිටු කුමරියක් සිටියා ය. ඕ තොමෝ කුණ්ඩලකේසී නම් වූවා ය. එම වයසේ යුවතියන් පුරුෂයන් කෙරෙහි ඇල්ම වැඩි බැවින් මව්පියෝ ඇය සත්මහල් ප්‍රාසාදයක මතු මහලේ රඳවා රැකබලා ගත්හ. ඇගේ සමීපයේ සිටියේ එක් දාසියක් පමණි.

දිනක් හිස ගසා දැමීමට නියම වූ එක්තරා සොරෙකු වද බෙර වයමින් දංගෙඩිය කරා රාජ පුරුෂයන් විසින් ගෙනයනු ලැබී ය. වද බෙර හඬ ඇසී සී මැදුරු කවුළුවෙන් එබී බැලූ කුමරියට එක්වර ම දක්නට ලැබුනේ දංගෙඩිය කරා ගෙන යනු ලැබූ සොරා ය. යෞවන පුරුෂයකු දැකිමටවත් අවසරයක් නැතිව සිටි ඇයට දුටු සැණින් ඔහු කෙරෙහි පිළිබඳ සිතක් ඇතිවිය. රාගයෙන් මුසපත්ව ගිය කුමරිය ඔහු ලබාදෙන්නැයි ඉල්ලා සිටියා ය. මව්පියන් කොතෙකුත් කරුණු කීවත් ඇයගේ සිත වෙනස් නොවී ය. කළහැකි කිසිවක් නොවූයෙන් මවුපියෝ රාජ පුරුෂයන්ට අල්ලස් දී සොරා මුදවා ගෙන කුමරිය ඔහුට සරණ පාවා දුන්හ.

ඇය කොතරම් ධනවත් කුමරියක් වුවත් සොරාට සොරකම නොකර සිටිය නොහැකි විය. ඔහුට සිටු මැදුරේ වාසය ද රිසි නොවී ය. ඔහු කල්පනා කරමින් සිටියේ කොයි මොහොතක දී හෝ කුමරිය පැළඳි ආභරණ සොරාගෙන පලා යන්නට ය. ඒ සඳහා උපායක් යෙදූ හෙතෙම වරදට හසු වී මරන්නට ගෙන යන අවස්ථාවේ වූ භාරයක් ඔප්පු කිරීමට ඇති බව කියා මල් පහන් ආදී පූජා ද්‍රව්‍යය ද රැගෙන කුමරිය සමඟ සොරුන් හෙළන චෞර ප්‍රපාත නම් පර්වතය මුදුනට ගියේ ය. එහිදී තමා ඇය මෙතනට කැඳවාගෙන ආවේ

ආභරණ ගෙන ඇය පර්වතයෙන් පහලට හෙළන්නට බව හෙළි කළේ ය. එහි දී නුවණැති කුමරිය උපායශීලීව අන්තිම වතාවට තමාට තෙවරක් පැදකුණුකොට සැමියාට නමස්කාර කරන්නට අවසර ඉල්ලා සිටියා ය. ලත් අවසරයෙන් පැදකුණු කරන මුවාවෙන් ඇය පසුපසින් යන ගමන් ඔහු පර්වතයෙන් පහලට තල්ලුකර දැම්මා ය. ඒ දුටු වන දෙවියෙක් ඇයගේ මෙම ක්‍රියාව පසසමින් මෙසේ පැවසීය.

'' න සො සබ්බසු ඨානෙසු
පුරිසො හොති පණ්ඩිතො
ඉත්ථීපි පණ්ඩිතා හොති
තත්ථ තත්ථ විචක්ඛණා''

පුරුෂයා පමණක් ම හැමතැනක දී ම පණ්ඩිත නොවේ. ඒ ඒ තැන්වලදී ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාවෙන් යුතු ස්ත්‍රීහු ද පණ්ඩිතයෝ වෙති යනුවෙනි.

සොරා ඝාතනය කිරීමෙන් පසු නුවරට යන්නට බිය වූ කුණ්ඩල කේසී වන මැදින් යන අතර පරිබ්‍රාජිකා ආශ්‍රමයක් දැක එහි ගොස් සියලු පුවත් පවසා පරිබ්‍රාජිකාවක බවට පත්වූවා ය. එහිදී ඇයට යන්නට අංශ දෙකක් තිබුණි. පළමුවැන්න ධ්‍යාන වැඩීම ය. දෙවැන්න වාද දහසක් ඉගෙන වාදිනියක වීම ය. එයින් දෙවැන්න තෝරාගත් කුමරිය වාද දහස ඉගෙන දඹ අත්තක් ද ගෙන ප්‍රතිවාදීන් සොය සොයා ගමින් ගම නගරයෙන් නගරය සැරිසැරුවා ය. ඉන් ඇය ජම්බු පරිබ්‍රාජිකා ලෙස ප්‍රසිද්ධ විය. ඇය දඹඅත්ත කිසියම් තැනක සිටුවා ගිය කල්හි කවරෙකු හො එය උදුරා දැමුවහොත් ඇයගේ දහසක් වාද මැද ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු දිය යුතු විය. ඒ වන විට ඇය හා වාද කිරීමට සමත් කිසිවෙක් කිසිතැනක නොවී ය.

මේ අතර දිනක් පිඩු පිණිස වඩිමින් සිටි සැරියුත් මහ තෙරණුවෝ එම දඹ අත්ත වටකරගෙන සිටි කොළු කුරුට්ටන් පිරිසක් දැක ඔවුන් ලවා ම එය උදුරා දැමූහ. එදා උන්වහන්සේ සමග වාදයට ගිය කුණ්ඩලකේසියගේ ප්‍රශ්න දහසට ම සැරියුත් තෙරණුවෝ පිළිතුරු දුන්හ. අනතුරුව උන්වහන්සේ ''එකනාම කිං'' ආදී ප්‍රශ්න දහය ඇයට ඉදිරිපත් කළ නමුත් ඉන් එකක් හෝ විසඳීමට ඇයට නොහැකි විය. පැරදී උන්වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණු ඇය පැවිද්ද ඉල්ලා සිටියා ය. තෙරණුවෝ ඇය භික්ෂුණීන් වෙත යවා පැවිදි කරවූහ. පැවිදි වී නොබෝ කලකින් ම ඕ තොමෝ සිව්පිළිසිඹියාපත් රහත් මෙහෙණියක බවට පත් වූවා ය.

පසු දිනෙක මේ පිළිබඳ දම් සභා මණ්ඩපයේ දී භික්ෂූන් වහන්සේලා අතර කතාබහක් ඇති විය. කුණ්ඩලකේශී තනිව ම දරුණු සොරකු පරාජය කොට පැමිණීමත්, පැවිදි වී නොබෝ කලකින් ම වැඩිපුර දහම් ඇසීමකුත් නැතිව සිව්පිළිසිඹියාපත් රහත් බවට පත්වීමත් උන්වහන්සේලාගේ විමතියට හේතු විය. ඒ මොහොතේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩම කළ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ නිමිති කොටගෙන මේ ගාථාවන් වදාළ සේක.

''යො වෙ ගාථා සතං භාසෙ
අනත්ථ පදසංහිතා
එකං ධම්මපදං සෙය්‍යො
යං සුත්වා උපසම්මති''

පදාර්ථ:-

යොච, යම් පුද්ගලයෙක්: **අනත්ථ පදසංහිතා**, නිරර්ථක ලෞකික වර්ණනාවලින් යුක්ත: **ගාථා සතං භාසෙ**, ගාථා සිය ගණනක් කීමට වඩා: **යං සුත්වා උපසම්මති**, යමක් අසා කෙලෙසුන් සංසිඳීමට පත්වේ නම්: **එකං ධම්මපදං සෙය්‍යො**, එබඳු එක් ගාථා පදයක් වුව ද කීම උතුම් ය.

''යො සහස්සං සහස්සෙන
සඞ්ගාමෙ මානුසෙ ජිනෙ
එකඤ්ච ජෙය්‍ය අත්තානං
ස වෙ සඞ්ගාමජුත්තමො''

පදාර්ථ:-

යො, යමෙක්: **සඞ්ගාමෙ**, යුද බිමකදී; **මානුසෙ**; මිනිසුන්; **සහස්සං සහස්සෙන**, දහසින් දහසක් හෙවත් දසලක්ෂයක්; **ජිනෙ**, දිනනවාට වඩා; **එකඤ්ච ජෙය්‍ය අත්තානං**, එකම එක් තමා දිනීම හෙවත් සිත පාලනය කරගැනීම උතුම් ය: **ස වෙ සඞ්ගාමජුත්තමො**, ඔහු උතුම්ම යුධ ජයග්‍රාහකයා වන්නේ ය.

විවරණ:-

මෙහිදී පළමු ගාථාවෙන් ප්‍රකාශ වූයේ කුණ්ඩල කේශී පරිබ්‍රාජිකාව වැනි නුවණැති කෙනෙකුට දහස් ගණන් බණපද අවශ්‍ය නැත. එක් බණ පදයක් වුව ද ප්‍රමාණවත් ය යන්න යි.

දෙවන ගාථාවෙන් කියවෙන්නේ ඇය දරුණු සොරෙකු උපක්‍රමයෙන් පරාජය කොට පැමිණීම නොව එවැනි අය දශලක්ෂයක් පරාජය කරනවාටත් වඩා කෙලෙසුන් නසා තමා දිනාගැනීම උතුම් බවයි.

5.5.1.4 අනර්ථයට හේතු සොයන්නා.

දිනක් බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවීමට එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙක් පැමිණියේය. ඔහුගේ විශේෂත්වය නම් අනෙක් හැම දෙනාම අසන්නේ දියුණුවට හේතු ය, මොහු අසන්නේ පිරිහීමට අනර්ථයට හේතු ය. එනිසා මොහු අනත්‍ථ පුච්ඡක බ්‍රාහ්මණ නම් විය. බුදුරදුන් වෙත පැමිණි හෙතෙම, සම්බුද්ධයන් වහන්ස, ඔබ දන්නේ අර්ථය පමණක් ද නැතහොත් අනර්ථයත් දන්නේදැයි ඇසී ය. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ, බ්‍රාහ්මණය මම අර්ථයත් දනිමි, අනර්ථයත් දනිමියි වදාළහ. එසේ නම් මට අනර්ථය කියාදෙනු මැනවැයි හෙතෙම ඉල්ලා සිටියේ ය. එවිට උන්වහන්සේ,

"උස්සූර සෙය්‍යං ආලස්සං
චණ්ඩික්කං දීඝ සොත්‍ථියං
එකස්සද්ධානගමනං
පරදාරූපං සෙවනං
එතං බ්‍රාහ්මණං සෙවස්සු
අනත්‍ථං තෙ භවිස්සතීති"

හිරු නැගෙනතුරු නිදාගැනීම, අලසකම, සැඩපරුෂකම, වැඩ කල් ඇදීම (සෙමින් වැඩ කිරීම) තනිව දුර ගමන් යාම, පරදාර සේවනය, යන මේවා සේවනය කිරීමෙන් බ්‍රාහ්මණය ඔබට අනර්ථයක් ම වන්නේ ය.

එය ඇසූ බමුණ සාධුකාර දී ඔබ වහන්සේ අර්ථය මෙන් ම අනර්ථයත් දන්නා සේකැ'යි බුදුරජාණන් වහන්සේට ප්‍රශංසා කළේ ය.

ඔහු ගැන දන්නා බුදුරජාණන් වහන්සේ බමුණා, ඔබ කුමකින් ජීවත්වන්නේ දැයි විමසූහ. පින්වත් ගෞතමයන් වහන්ස, මම දූ කෙලියෙන් ජීවත්වෙමියි හේ කීය. එවිට. බමුණ, ඔබට ඉන් ජය ලැබේ ද පරාජය ලැබේදැ'යි ඇසූවිට, ස්වාමීනි, ජය පරාජය දෙක ම ලැබෙයියි හෙතෙම කීය. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ගාථා දෙකෙන් දහම් දෙසූහ.

"අත්තා හවෙ ජිතං සෙය්‍යා
යා චායං ඉතරා පජා
අත්තදන්තස්ස පොසස්ස
නිච්චං සඤ්ඤතචාරිනො"

පදාර්ථ:-

යා චායං ඉතරා පජා, යමෙක් මේ යුද්ධයෙන් හෝ සූදුවෙන් අනෙක් මිනිසුන් දිනීමට වඩා: **නිච්චං සඤ්ඤත චාරිනො,** නිරන්තරයෙන් ම සංවර පැවතුම් ඇති: **අත්ත දන්තස්ස පොසස්ස,** තමා දිනාගත් ඒ පුද්ගලයාගේ. **හවෙ අත්තා ජිතං සෙය්‍යො,** ඒකාන්තයෙන් ම තමා දිනීම උතුම් ය:

විවරණ:-

නිච්චං සඤ්ඤත චාරිනො, යනු කෙලෙසුන් සංසිඳ වූ රහතන් වහන්සේ නිරතුරුව ම කයින් වචනයෙන් සිතින් සංවරව හැසිරෙන බවයි.

''නෙව දෙවො න ගන්ධබ්බො
න මාරො සහ බ්‍රහ්මුණා
ජිතං අපජිතං කයිරා
තථා රූපස්ස ජන්තුනො''

පදාර්ථ:-

තථාරූපස්ස ජන්තුනො, එබඳු පුද්ගලයාගේ: **ජිතං,** ජයග්‍රහණය: **දෙවො,** දෙවියෙක් හෝ: **ගන්ධබ්බො,** ගඳඹෙක් හෝ: **මාරො,** මරුවෙක් හෝ: **සහ බ්‍රහ්මුණා,** බ්‍රහ්මයා ඇතුළු කිසිවෙක්: **නෙව අපජිතං කයිරා,** පරාජයක් බවට පත්කිරීමට සමත් නොවන හෙයිනි.

විවරණ:-

නෙව ජිතං අපජිතං කයිරා, යනු සියලු කෙලෙසුන් නසා රහත් වූ පුද්ගලයා තුල නැවත කෙලෙස් උපදවන්නට කිසිවකුටත් නොහැකි බවයි.

5.5.1.5 ආර්යයන් වහන්සේට කරන පිදුම අන් සියලු දන් පරදයි.

රජගහ නුවර සැරියුත් තෙරුන්ගේ මයිලනු බමුණෙක් විසී ය. දිනක් ඔහු වෙත ගිය සැරියුත් තෙරණුවෝ ඔබ පින් දහම් කිසිවක් කරන්නේදැයි ඇසූහ. එවිට හෙතෙම එසේ ය ස්වාමීනි, මම මසක් පාසා කහවනු දහස බැගින් වැයකොට නිගණ්ඨයන්ට දන්දෙමි'යි පැවසී ය. එසේ ඔවුන්ට දන්දෙන්නේ කුමක් සිතාගෙනදැ යි ඇසූ කළ බඹලොව පතාගෙන යයි බමුණා කීය. බඹලොවට යන මග මෙය යැයි ඔබට කියුවේ කවුරුන්දැ යි ඇසූවිට ඒ බව තමාට ආචාර්යවරුන් කී බව හේ පැවසී ය. එවිට තෙරණුවෝ බමුණ, බඹලොවට යන මග ඔබ දන්නේත් නැත. ඔබගේ ආචාර්යවරුන් දන්නේත් නැත. එන්න එය තථාගතයන් වහන්සේ දනිති'යි කියා බමුණා ද කැටුව බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙත ගියහ. ඒ පුවත ඇසූ බුදුරජාණන් වහන්සේ එය සැබෑවක් දැයි බමුණාගෙන් අසා එසේය ස්වාමීනි, එය සැබෑවකියි බමුණා කී කල්හි බමුණ, ඔබ මෙබඳු අයට සියක් වසක් දෙන දානයට වඩා ආර්යයන් වහන්සේ නමකට මොහොතකට දෙන බත් හැන්දක් මහත් ඵල වන්නේ යයි වදාරා මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

''මාසෙ මාසෙ සහසෙසන
යො යජෙථ සතං සමං
එකඤ්ච භාවිතත්තානං
මුහුත්තමපි පූජයෙ
සා යෙව පූජනා සෙයේ‍යා
යඤ්ච වසසසතං හුතං ''

පදාර්ථ:-

යො, යමෙක්: **මාසෙ මාසෙ**, මසක් මසක් පාසා: **සහසෙසන**, කහවණු දහස බැගින් වැය කොට: **සතං සමං**, සියවසක් පුරා, **යජෙථ**, සාමාන්‍ය අයට දන්දෙන්නේ නමුත්: **එකං ච භාවිතත්තානං**, කෙලෙසුන්ගෙන් මුදවා සීලාදී ගුණයෙන් සිත වැඩූ එක් උත්තමයෙකුට: **මුහුත්තං අපි**, මොහොතක් හෝ: **පූජයෙ**, යම් පූජාවක් කරයි නම්: **යං චෙ වසසසතං හුතං**, යම් ඒ සියවසක් කරනන යාගයට වඩා: **සා යෙව පූජනාං සෙයේ‍යා**, ඒ ආර්යයන්ට කරන පූජාව ම උතුම් වන්නේ ය.

විවරණය:-

''**යජෙථ**'' යන්නෙන් කියවන යාගයත්, ''**හුතං**'' යන්නෙන් කියවන හෝමයත් බමුණන්ගේ පූජා විධි දෙකකි. මෙහි දී ඒ දෙකම, යොදා ඇත. බමුණන්ගේ යාගහෝම අවසානයේ දී ද දන් දීමේ සිරිතක් ඇත. මෙහි ''**භාවිත අත්ත**'' යන්නෙන් වැඩූ සිත යන අදහස දෙයි. අභාවිත සිත යනු රාගාදී කෙලෙසුන්ගෙන් ගැවසුණු සිතයි. භාවිත සිත යනු සීලයෙන් සිල්වත්ව සමාධියෙන් සිත එකඟ කරගෙන අනිත්‍ය දුකඛ ආදී විදර්ශනා වැඩූ සිතයි ''**අත්ත**'' යන්නෙන් තමා යන අර්ථය කියවේ. බුදු දහමේ ''**අත්ත**'' යනු තම සිතයි. එනිසා මෙහි ''**භාවිතත්ත**'' යන්නෙන් කෙලෙසුන්ගේ මිදී මිදී සිත දියුණු කරගෙන යන සෝවාන් ආදී ආර්යයන් වහන්සේලා අදහස් කෙරේ. **මජ්ඣිම නිකායේ දකඛිණා විභංග සූත්‍රයේ** සඳහන් වන්නේ උන් වහන්සේලාට දෙන දානයේ ආනිශංස අනන්ත අප්‍රමාණ බවයි.

5.5.1.6 සියවසක් ගිනිපිදීමට වඩා එක් මොහොතක් ආර්යයන් වහන්සේ පිදීම උතුම් ය.

සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අගසව් වුවත් උන්වහන්සේගේ ඥාති වර්ගයා බොහෝ දෙනෙක් බමුණු දහම ඇදහූවෝ වූහ. දිනක් උන්වහන්සේ සිය බෑණනු කෙනෙකු වෙත වැඩියහ. ඔහු බිලිපූජා කොට ගිනි පුදන බමුණෙකි. ඔබ කරන පින් දහම් මොනවාදැයි තෙරුන් වහන්සේ ඇසූ විට බඹලොව පතාගෙන පුදන බව බමුණා කීය. බඹලොව යන මග ඔබ දන්නේ නැත. එන්න එය භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් දැනගනිමුයි කියා තෙරණුවෝ ඔහුත් සමග ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට මෙපවත් සැල කළහ. එවිට උන්වහන්සේ බමුණ, අවුරුදු සීයක් ගිනි පුදනවාට වඩා සිත වැඩූ ආර්යන් වහන්සේ නමකට එක මොහොතක කරන පූජාව අගනේයයි වදාරා මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

> "යොව වස්ස සතං ජන්තු
> අග්ගිංපරිචරෙ වනෙ
> එකඤ්ච භාවිතත්තානං
> මුහුත්තමපි පූජයෙ
> සා යෙව පූජනා සෙය්‍යො
> යඤ්චෙ වස්සසතං හුතං "

පදාර්ථ:-

යො ජන්තු, යම් පුද්ගලයෙක්: **වස්සසතං**, අවුරුදු සියයක් **වනෙ**, වනයට වී: **අග්ගිං පරිචරෙ**, ගිනි පුදන්නේ ද, ඊට වඩා: **එකඤ්ච භාවිතත්තානං**, එක් ආත්ම දමනය කළ ආර්යයන් වහන්සේ නමකට **මුහුත්තං අපි පූජයෙ**, මොහොතක් හෝ පුදයි ද: **යං චෙ වස්සසතං හුතං**, ඒ වසර සීයක් කරන යාගයට වඩා: **සා යෙව පූජනා සෙය්‍යො**, ඒ ආර්යන් වහන්සේට කරන පූජාව ම උතුම් වන්නේ ය.

විවරණය:-

අංගිං පරිචරෙ, ගිනිපිදීම. ගින්න බමුණන් විසින් සලකන ලද්දේ දෙවියෙකු ලෙස ය. බමුණෙකු නම් ඔහු වාසය කරන තැන නිතරම ගිනි දැල්වී තිබිය යුතු ය. යාගය සඳහා විශේෂ තැනක විශේෂ දර යොදා යාග ගින්න සාදා ගනු ලැබේ. ගිතෙල් හෝ වෙනත් පූජා ද්‍රව්‍ය එම ගින්නට කැප කරමින් යාගය පවත්වනු ලැබේ. ඇතැම් විට සතුන් මරා බිලි පූජා කරන්නේ ද ගින්නට ය. මේ අනුව යාගය යනු ගින්න යොදා කරන පූජා විධියකි.

මහා බ්‍රහ්මයා ලොව මැවීයැයි ද විෂ්ණු දෙවියන් ලොව පාලනය කරන්නේ යැයි ද, ඊශ්වර දෙවියන් ලොව වනසන්නේයැයි ද ඔවුන්ගේ විශ්වාසය යි. ත්‍රිමූර්තිය නමින් හඳුන්වන මේ දෙවිවරු තිදෙනා සතුටු කිරීම, ගිනි දෙවියන් පිදීමේ යාගයේ අරමුණ යි. ඒ අනුව ගිනි දෙවියන් පිදීමෙන් බ්‍රහ්මයා සතුටු කොට බඹලොව යා හැකියැ යි ඔවුහු විශ්වාස කළහ. සැරියුත් තෙරුන්ගේ මේ ඥාතීන් යාගහෝම කර ඇත්තේ එසේ බඹලොව යාමට ය.

5.5.1.7 වසරක් පුරා කරන යාගයට වඩා ආර්යයන් වහන්සේට වැඳීම උතුම්මය.

රජගහනුවර සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේගේ පැරණි යහළුවෙකු වූ බමුණෙක් විසීය. හෙතෙම බඹලොව යාමට පින් කරනු පිණිස මහ යාග පවත්වයි. සැරියුත් තෙරුන් ඔහු කැටුව ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සෙට ඒ වග සැලකළ විට උන්වහන්සේ මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

> "යං කිඤ්චි යිට්ඨං ව හුතං ව ලොකෙ
> සංවච්ඡරං යජෙථ පුඤ්ඤපෙක්ඛො
> සබ්බම්පි තං න චතුභාගමෙති
> අභිවාදනා උජ්ජුගතෙසු සෙය්‍යො "

පදාර්ථ:-

යං කිඤ්චි, යම්කිසි: **යිට්ඨං වා,** යාගයක්, නැතහොත් මංගල ආදී කාරණා හේතු කොටගෙන දෙන දන් හෝ: **හුතං වා,** හෝමයන් නැතහොත් යම් යම් පිදිය යුත්තන් රැස්කොට දෙන දන් හෝ කර්ම ඵල අදහා දෙන කවර හෝ දානයක්: **පුඤ්ඤපෙක්ඛො,** පින් ඵල බලාපොරොත්තුවෙන්: **සංවච්ඡර යජෙථ,** වසරක් පුරා සාමාන්‍ය පුද්ගලයින්ට දුන්නේ නමුත්: **සබ්බම්පි තං,** ඒ සියලු යාග හෝ දාන: **උජ්ජුගතෙසු අභිවාදනා,** උජුපටිපන්න හෙවත් ආර්ය මාර්ගයට පිළිපන් සෝවාන් ආදී උතුමකුට කරන වන්දනාවකින්: **න චතුභාගාමෙති,** සතරෙන් පංගුවක්වත් නොවටනේ ය. ඒ උජුපටිපන්න ආර්යයන් වහන්සේට කරන වන්දනාව පවා ශ්‍රේෂ්ඨ වන්නේ ය.

විවරණය:-

'**අභිවාදනා උජ්ජුගතෙසුසෙය්‍යො**' යන මෙහි '**උජ්ජුගත**' යනු උජුපටිපන්න යන අදහසම ය. **උජුපටිපන්න** යනු කාමසුඛල්ලිකානු යෝග අත්තකිලමථානුයෝග යන අන්ත ද්වයට නොවැටී මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව නම් වූ ආර්ය මාර්ගයට පිවිසීම යි. ඒ ආර්යයන් වහන්සේලාට දන්දීම නොව වන්දනා කිරීම පවා වසර සිය ගණනක් වෙනත් මහණ ශ්‍රමණ බමුණන්ට දන්දීමට වඩා උතුම් බව කියවේ.

5.5.1.8 දිගාසිරි ලැබූ බුදුන් දවස පිරිත් දෙසුමක්.

දීඝ ලම්බික නම් නුවර වැසි බමුණෝ දෙදෙනෙක් වනගතව හතලිස් අට වසරක් තවුස් දම් පිරූහ. මේ අතුරින් එක් අයෙක් තමාගේ කුල පරපුර ගැන සිතා නැවත ගිහිගෙට ගොස් ආවාහයක් කරගෙන පුතෙකු ද ලැබී ය. අනෙක් තවුසා වරක් සිය යහළුවා දැකීමට එම නුවරට පැමිණියේය. ඒ බව ඇසූ යහළුවා අඹු දරුවන් සමග ඒ තවුසා දැකීමට ගියේය. යහළුවා වැන්ද විටත් බිරිය වැන්ද විටත් දීඝායුවේවා යයි කී තවුසා දරුවා ලවා වැන්ද වූ විට නිහඬව සිටියේ ය. ඊට හේතුව විමසූ විට මොහු ජීවත්වන්නේ තව සත් දිනක් පමණකැයි තවුසා කීය. මෙය වළක්වා ගැනීමට පිළියමක් නැද්ද යි ඇසූවිට පිළියම් ඇත. එහෙත් මම නොදනිමි. ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ දන්නවා ඇති උන්වහන්සේගෙන් විමසන්න යැයි තවුසා පිළිතුරු දුන්නේ ය.

දරුවා රැගෙන බුදුරාණන් වහන්සේ වෙත ගිය දෙමහල්ලන් දරුවා ලවා වැන්දවූ විට බුදුරජාණන් වහන්සේ ද දිගාසිරි නොකොට නිහඬ වූ සේක. ඊට හේතුව උන්වහන්සේ වදාළ විට දරුවාගේ ආයු වැඩීමට පිළියමක් නැද්ද යි මව්පියෝ ඇසූහ. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ බමුණ පිළියමක් ඇත. ඔබේ ගෙදර දොරටුවෙහි මණ්ඩපයක් කරවන්න. එහි මැද කුඩා පුටුවක් තබා ඒ වටා ආසන අටක් හෝ දාසයක් පනවන්න දරුවා ඒ කුඩා පුටුවෙහි හිඳුවා වටා ඇති ආසනවල භික්ෂු සංඝයා හිඳුවා සත් දවසක් නො නවත්වා පිරිත් දේශනා කරවන්නට ඇත්නම් මේ අනතුරෙන් ගැලවිය හැකියයි වදාළහ. බමුණ ද එකී පරිදි මණ්ඩපයක් කරවා අසුන් පනවා පිළියෙල කරවී ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ භික්ෂූන් වහන්සේලා පිටත්කොට යැවූහ. සත් දවසක් පිරිත් දේශනා කොට නිම කළ විට බුදුරජාණන් වහන්සේ එහි වැඩම කළහ. එවේලේ සියලු සක්වල වැසි දෙවියෝ ද එතනට රැස් වූහ.

එදිනට එම දරුව ගොදුරු කරගැනීමට අවරුද්ධ නම් යක්ෂයෙක් වෛශ්‍රවණ දෙවියන්ගෙන් වරයක් ලබා සිටියේ ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ එහි වැඩමවා මහේ ශාක්‍ය දෙව් දේවතාවන් ද එහි සිටි නිසා අවරුද්ධ යක්ෂයාට ඒ අසලටවත් ළං විය නොහැකි විය. මුළු රාත්‍රිය ම බුද්ධ ප්‍රමුඛ මහා සංඝයා වහන්සේ පිරිත් දෙසූහ. පසු දා පහන් විය. යක්ෂයාට බිල්ල හිමිවීමේ කාලය අවසන් විය. අටවනි දවසේ උදෑසන පිරිත් හමාර වීමත් සමඟ දෙමාපියෝ දරුවා ලවා බුදුරදුන් වැන්දවූහ. දීර්ඝායුෂ වේවා යි උන්වහන්සේ ආශිර්වාද කළහ. දරුවාට කොපමණ ආයුෂ ඇත්තේ දැයි විමසූ කල මේ කුමරුට එකසිය විස්සක් ආයුෂ වන්නේ යැයි බුදුරදුන් වදාළහ. එතැන් සිට ඔහු ආයුවඩ්ඪන කුමාර නමින් ප්‍රසිද්ධ විය. වැඩිවියට පත් හෙතෙම ගිහි බන්ධනයෙන් නොබැඳී පන්සීයක් උපාසකයන් සමග උපාසක ජීවිතයක් ගත කළේය.

දම් සභා මණ්ඩපයේ දී මේ කථා පුවත සංඝයාගේ කතාබහට ලක්විය. ඒ නිමිතිකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

''අභිවාදනසීලිස්ස - නිච්චං වද්ධාපචායිනො
චත්තාරො ධම්මා වඩ්ඪන්ති - ආයු වණ්ණො සුඛං බලං''

පදාර්ථ:-

අභිවාදන සීලිස්ස, නිතර වැඳිය යුත්තන් වඳින සුලු: **වද්ධාපචායිනො,** වැඩිහිටියන් වඳින පුදන සුලු ගිහියාට හෝ පැවිද්දාට: **චත්තාරො ධම්මා වඩ්ඪන්ති,** ධර්ම හතරක් වැඩේ, **ආයු වණ්ණො සුඛං බලං,** එනම් ආයුෂය, වර්ණය හෙවත් හැඩරුව ද පස්කම් සැපත ද බලය හෙවත් කාය බලය පිරිස් බලය යන මේවා ය.

විවරණ:-

'**අභිවාදන සීලිස්ස**' යනු නිතර වඳින සුලු යන අදහසයි. වැඳිය යුත්තන් වැඳීමයි. ගිහියන්ට දෙමාපියෝ වැඳිය යුත්තෝ වෙති. පැවිද්දන්ට ආචාර්ය උපාධ්‍යායන් වහන්සේලා වැඳිය යුත්තෝ වෙති. එහෙත් මෙහි ''වද්ධා පචායිනො'' යනුවෙන් වැඩිහිටියන් පිදීම වෙනම ම දක්වා තිබෙන හෙයින් මෙහි වැඳිය යුත්තන් වන්නේ බුදුන්, දහම්, සඟුන් සහ සිල්වතුන් ගුණවතුන් ය. එබඳු උතුමන්ට නිතර වඳින සුළු, ගුරුවර දෙමව්පිය වැඩිහිටියන්ට පුදන සුළු පුද්ගලයාට ආනිශංසය හතරක් ලැබෙන බව මෙයින් කියවේ. මෙහි ඇති විශේෂත්වය නම් ඒ වැඳුම් පිදුම් පෙර කළ පින් විය යුතු නැත. අද කරන වැඳුම් පිදුම් බලයෙන් මේ ජීවිතයේදී ම ආයුෂ, වර්ණ, සැප, බල, ලැබේ. ආයුවඩ්ඪන කුමාරයාගේ කතාවෙන් කියවෙන්නේ පිරිත් අනුහසින් ආයුෂ වැඩුණු බවයි. එහෙත් වැඳිය යුත්තන්ට වැඳීමෙන් ද පිදිය යුත්තන්ට පිදීමෙන් ද ඒ ආනිශංසය ලැබෙන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළහ.'

5.5.1.9 දුසිල්වත් සියවසකට වඩා සිල්වත් එක් දිනක් උතුම් ය.

අගසව් සැරියුත් තෙරුන්ගේ අතවැසි වූ සංකිච්ච නම් සත් හැවිරිදි සාමණේර නමක් විය. මේ කුමාරයා මව් කුස සිටියදී ම මව මිය ගියා ය. දරුගැබත් මියයන්නට ඇතැයි සිතූ මිනිස්සු ඇගේ මළකඳ සෑයක තබා දැවූහ. ඒ සා දරුණු ගිනි කඳක් මැද මේ පින්වත් දරුවා නො පිළිස්සී සිටියේ ය. සත් අවුරුද්දක් යනතුරු දරුවා පෝෂණය කළ නෑදෑයන් ඔහු සැරියුත් තෙරුන් ළඟ පැවිදි කළහ. හිස මුඩු කරද්දී ම සංකිච්ච කුමාරයා සිව් පිළිසිඹියාපත් රහත් බවට පත්විය. උපතේ දී ම ප්‍රාතිහාර්යයක් පෑ උන්වහන්සේ සාමණේර නමක් වුවත් මහා සෘද්ධි බල ඇත්තෙක් විය.

දිනක් භික්ෂූන්වහන්සේලා තිස් නමක් බුදුරදුන්ගේ කමටහන් ගෙන මහණදම් පිරීම සඳහා වනගත සෙනසුනක් වෙත යන්නට අවසර ඉල්ලා සිටියහ. එහි ගිය විට උන්වහන්සේලාට සිදු විය හැකි විපතක් ගැන දුටු බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ බව නොපවසා සැරියුත් තෙරුන් හමු වී යන ලෙස පැවසූහ. උන්වහන්සේලා සැරියුත් තෙරුන් වෙත ගිය විට උන්වහන්සේ බුදුරදුන් මේ පිරිස තමා වෙත එවන ලද්දේ කුමක් නිසාදැයි දිවැසින් බලා කාරණය තේරුම්ගෙන එසේ ඒ වනයට යන්නේ නම් මේ සංකිච්ච සාමණේරයන් ද කැටුව යන්නයි කීහ. උන්වහන්සේලා සාමණේරයන් ද කැටුව වනයට ගොස් මහණදම් පුරන්නට පටන් ගත්හ.

මේ අතර එක්තරා දුගියෙක් භික්ෂූන් වහන්සේලාට ලැබෙන ආහාර පහසුව දැක උන් වහන්සේලාට උවටැන් කරමින් ඒ අසපුවේ ම විසුවේ ය. දිනක් සිය දියණියක් බැලීමට වන මැදින් යන ඔහු සොර මුලකට හසුවිය. එදා සොරුන්ට අවශ්‍ය වූයේ බිලි පූජාවක් සඳහා මිනිසෙකි. ඒ අනුව ඔහු අල්ලාගත් සොරුන් මරා බිලි දෙන්නට සූදානම් විය. එහිදී බැගෑපත් වූ මේ මිනිසා, මම අසරණ දුගියෙකි, මෙවැනි උතුම් පූජාවකට මා වටින්නේ නැත. මාත් යැපෙන්නේ අසවල් අසපුවේ සිටින ශ්‍රමණයන් වහන්සේලා නිසා ය. ඔවුහු උපතින් ම ධනවතුන් ය කුලවතුන් ය. ශරීරයෙන් ද මට වඩා පුෂ්ටිමත් ය. දෙවියන් ට පිදිය යුත්තේ එබඳු පූජාවකැයි කියා කෑ බත් පතේ ගුණයවත් නොතබා සංඝයා පාවා දුන්නේ ය.

සොරු ද ඒ ආරංචිය අනුව ගොස් ඒ මිනිසා දුන් ඔත්තුව අනුව ගෙඩිය ගසා සංඝයා රැස් වූ විට ඉන් එක් නමක් ඉල්ලූහ. එහි දී මහ තෙරණුවෝ එය තමන්ගේ වගකීමක් යයි කියා ඊට ඉදිරිපත් වූහ. ඊට එරෙහි වූ සෙසු භික්ෂූන් වහන්සේලා ද තම තමන් ඉදිරිපත් වූ හෙයින් තීරණයක් ගත නොහැකි විය. අන්තිමේ දී සංකිච්ච සාමණේර වහන්සේ ස්වේච්ඡාවෙන් ම ඊට ඉදිරිපත් විය. එහි දී සත් හැවිරිදි මේ කුඩා සාමණේරයන් ගැන තමන් වහන්සේලාට සැරියුත් තෙරුන්ට වගකියන්නට සිදුවන හෙයින් සෙසු භික්ෂූන් වහන්සේලා ඊට අකමැති වූහ. එවිට සාමණේරයන් වහන්සේ ගුරුදේවයන් වහන්සේ ඔබ වහන්සේලාට මා සමඟ යන්න යැයි කීවේ මේ දේ ගැන දැනගෙන ය. මම සාමණේර වුවත් සසුන් කිස නිමවා සිටින කෙනෙක්මි. ඔබවහන්සේලාට තව බොහෝ දුර යන්නට තිබේ. එහෙයින් මම යමියි කීහ. සංඝයා නිහඬ වූහ.

සාමණේරයන් වහන්සේ රැගෙනගොස් ගිනිගොඩක් ගසා එහි බිලිදෙන්නට සොරදෙටුවා තම කඩුවෙන් උන්වහන්සේට කෙටුවේ ය. එහෙත් පළමුවර කඩුව ඇඹරී ගියේ ය. දෙවන වර කඩුව හැකිලී ගියේ ය. තෙවන වර ද කඩුව ඇඹරී උණ්ඩි වී ගියේ ය. මෙම ආශ්චර්යවත් සිද්ධියෙන් පුදුමයටත් බියටත් පත් වූ සොරු වැඳ සමාව ගෙන උන් වහන්සේ වෙතම පැවිදි වූහ. සාමණේරයෝ ඒ පිරිසත් කැටුව හඬා වැටෙමින් සිටි සෙසු භික්ෂූන් හමු වී සමුගෙන එම පිරිවරත් සමග සැරියුත් තෙරුන් වෙත ගියහ. සංකිච්ච ඔබට අතවැසියන් හම්බ වූවා නොවේදැයි කියා සිය ප්‍රසාදය පළකළ සැරියුත් තෙරණුවෝ සියළු දෙනා වහන්සේ ද කැටුව ගොස් බුදුරදුන්ට මෙපුවත සැළ කළහ. එහි දී පෙරදින සොර මුලක්ව සිට පැවිදි වූ පිරිස අමතා තථාගතයන් වහන්සේ මේ ගාථා ව දේශනා කළහ.

''යො වෙ වස්සසතං ජීවෙ
දුස්සීලො අසමාහිතො
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො
සීලවන්තස්ස ඣායිනො ''

පදාර්ථ:-

යො වෙ, යම්කිසි කෙනෙක් වනාහිඃ **දුස්සීලො**, සොරකම් කිරීම් යනාදියෙන් දුස්සීල වඃ **අසමාහිතො**, සිත භාවනාවෙන් සන්සුන් කර නොගෙනඃ **වස්සසතං ජීවෙ**, වසර සීයක් ජීවත්වනවාට වඩාඃ **සීලවන්තස්ස ඣායිනො**, සිල්වත්ව ධ්‍යාන භාවනාවේ යෙදී සිටින පුද්ගලයාගේඃ **එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො**, එක් දවසක ජීවිතය වටින්නේ ය.

විවරණය:-

ඒ ධර්මය අසා පන්සීයක් භික්ෂු පිරිස ද සිව් පිළිසිඹියාපත් රහත් බවට පත්වූහ. සංකිච්ච සාමණේරයන් වහන්සේ අවුරුදු 7ක් ඇතුළත දෙවරක් ම දිවි බේරුණු කෙනෙකි. පළමුවර ඒ කුමාරයාගේ දිවි ගැලවුනේ ලෝක ධර්මයක් නිසා ය. එනම් පශ්චිම භවික සත්වයෙක් හෙවත් ඒ භවයේ නිවන් දකින්නට සිටින කෙනෙකුගේ ජීවිතය කිසිදු බලවේගයකින් නැසිය නොහැකි ය. මීළඟට ඇති ඉතා ම වැදගත්ම කාරණය නම් මේ සාමණේර පොඩි හාමුදුරුවෝ අවුරුදු හත වනවිටත් රහත් වී ඍද්ධි බලයෙන් මහා බලසම්පන්නයෙකුවී සිටීමයි. බුදුරජාණන්වහන්සේත් සැරියුත් තෙරණුවෝත් මේ සාමණේරයන් වහන්සේ පිරිස සමග යවන්නේ වනයේදී සෙසු භික්ෂු පිරිස ආරක්ෂා කරගැනීමට ය. එක් අතකට උන්වහන්සේ සාමණේර නමකි. භික්ෂූන්ට වතාවත් කළහැකි කෙනෙකි. අනෙක් අතට උන්වහන්සේට මහණකමේ තවත් කරන්නට දෙයක් නැති බැවිනි. ඒ සියල්ලටමත් වඩා විශේෂ කාරණය නම් බුදුරදුන්ටත් සැරියුත් තෙරුන්ටත් අවශ්‍ය වූයේ මේ පුංචි රහතන් වහන්සේගේ අසිරිමත් බලපරාක්‍රමය ලෝකයාට ප්‍රකාශ කිරීමයි.

5.5.1.10 අකුසල් කිරීම අනුවණකමේ ලක්ෂණයකි.

එක්තරා භික්ෂුවක් බුදුරදුන්ගෙන් කමටහන් ගෙන වනගතව වෙසෙමින් විදසුන් වඩා රහත් බවට පත්විය. ඒ බව බුදුරදුන්ට දක්වනු පිණිස එන අතර මග වෙහෙස නිසා මාර්ගය අසල ගල්තලාවක ධ්‍යානයට සමවැදී වැඩ හුන්හ. මේ අතර ගමක් කොල්ල කා ගත් බඩු හිසින් කරින් ඔසවාගෙන යන සොරමුලක් ද වෙහෙස නිවාගැනීමට ඒ ගල්තලාව අසල නැවතුනහ. මඳ අඳුරේ නොසැලී හිඳින තෙරුන් කණුවකැයි සිතූ සොරුන් තමන්ගේ බඩු පොදි උන්වහන්සේගේ සිරුර මත තැබූහ. රාත්‍රිය නිදාගෙන පසුදා ආපසු යන්නට පිටත්වන සොරුන්ට මෙතැන සිටියේ භික්ෂූන් වහන්සේ නමක බව වැටහුනේ බඩුපොදි ආපසු ඉවතට ගත් විට ය. මේ විස්මය ජනක සිදුවීම නිසා උන්වහන්සේගේ රහත් බලය පිළිබඳ පැහැදුණු සොරු මහත් සංවේගයට පත්ව සොරබඩු ඉවත ලා පැවිදි වී උන්වහන්සේ වෙතම මහණ දම් පුරන්නට වූහ. එතැන් සිට කාණුකොණ්ඩඤ්ඤ තෙර යැයි උන් වහන්-සේ හැඳින්විණ. පිරිසත් සමග බුදුරදුන් වෙත ගිය තෙරණුවෝ සියලු පුවත් උන්වහන්සේට සැලකර සිටියහ. එවේලෙහි ඒ භික්ෂු පිරිස ඇමතූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

''යො ච වස්සසතං ජීවෙ
දුප්පඤ්ඤො අසමාහිතො
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො
පඤ්ඤාවන්තස්ස ඣායිනො ''

පදාර්ථ:-

යො ච, යම්කිසි කෙනෙක් වනාහි: **දුප්පඤ්ඤො,** අනුවණකමින් යුතුව, **අසමාහිතො,** එකඟ නොවූ සිත් ඇතිව: **වස්සසතං ජීවෙ,** වසර සියයක් ජීවත්වනවාට වඩා, **පඤ්ඤාවන්තස්ස,** ප්‍රඥාවන්තව: **ඣායිනො,** ධ්‍යාන භාවනා කරන්නේ: **එකාහං ජීවිතං,** එකදවසක ජීවිතය, **සෙය්‍යො,** උතුම්ය:

විවරණ:-

මෙහිදී ''**දුප්පඤ්ඤො**'' යන්නෙන්, සොරකම් ආදී අකුසල් කිරීම මෙන් ම අනුවණකම් පිළිබඳ ව කියන ලදී. එහිදී පෙර ගාථාවේ මෙන් ම අදහස් කරන ලද්දේ සිල් නැති කමයි. ''**අසමාහිතො**'' යන්නෙන් දෙපලේ ම කියවුනේ සමාධිය නැති කමයි. සීලයත් සමාධියත් නැති පුද්ගලයා වසර සීයක් නොව වසර අනන්ත කාලයක් ජීවත්වුවත් ඉන් වන පලක් නැත. ''**පඤ්ඤාවන්තස්ස ඣායිනො**'' යයි කියූ පරිදි සීලයෙන් හා සමාධියෙන් යුක්ත පුද්ගලයාගේ එක් දවසක ජීවිතය වුව ද වටින්නේ ය. මේ කථාවෙහි කියවුණු පරිදි සොරුන් මෙන් සීලයත් සමාධියත් සම්පූර්ණ කළවිට ඒ මොහොතේ ම ප්‍රඥාවට හෙවත් අරහත් මාර්ගයට පත්විය හැකි ය. සීලය හා සමාධිය නැති කමින් සසර පුරා යන්නට තිබුණු ගමනක් එක් දවසකින් අවසන් වෙයි.

5.5.1.11. ගෙල සිඳගන්නට ගොස් කෙලෙස් සිඳගෙන සසරෙන් මිදෙයි.

සැවැත් නුවර එක්තරා කුලපුත්‍රයෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ අසා පැහැදී පැවිදිව උපසම්පදාව ද ලැබී ය. කලක් යන විට උන්වහන්සේට පැවිද්ද ගැන කළකිරීමක් ඇති විය. එහෙත් නැවත ගිහිවීම ද උන්වහන්සේට පිළිකුල් විය. එහෙයින් මිය යාමට සිතී ය. දැන් උන්වහන්සේ ඊට උපායක් සොයමින් සිටී. මේ අතර පිරිසක් ගිනිහල්ගේ සිටි නයෙකු අල්ලාගෙන කුඩයක දමා ඈතකට දැමීමට ගෙන යමින් සිටියහ. මෙය දුටු කළ කිරුණු භික්ෂුව තමාට මිය යාමට හොඳ උපායකැයි සිතා සර්පයා ඉවතලීම තමා භාරගත්තේ ය. මඳ දුරක් ගෙන ගොස් සර්පයා ලවා දෂ්ට කරවා ගැනීමට සිතා කුඩයට අත දැමීය. එහෙත් සර්පයා දෂ්ට නොකළේ ය. නොයෙකුත් කෙව්ටිකම් කළේය. අන්තිමේදී සර්පයාගේ මුවට ම ඇඟිල්ල දැමීය. එහෙත් දෂ්ට කළේ සර්පයා නොවේ. උන්වහන්සේ සර්පයා අතහැර ආපසු ආවේ ය. සර්පයා ඉවත දැමුවේදැයි භික්ෂූන් ඇසූ විට ඌ විසකුරු සර්පයෙකු නොව ගැරඬියෙකු යැයි උන්වහන්සේ කීය.

මෙසේ උන්වහන්සේ තවදුරටත් මැරෙන්නට උපායක් සොයමින් සිටින අතර භික්ෂූන්ගේ හිස මුඩු කිරීමට කරනවෑමියා පැමිණි දවසක ඔහුගේ දැළිපිහියක් ගෙන පසෙක තිබූ ගසක් වෙත ගොස් එහි අත්තක ගෙල තබා ගෙල සිඳගන්නට සැරසුණි. ඒ මොහොතේ උපසම්පදා වූ දින පටන් මේ දක්වා තමන් රැකි පිරිසිදු සීලය උන්වහන්සේට සිහි විය. එයින් මුළු මහත් සිරුර පුරා ප්‍රීතිය පැතිර ගියේ ය. ප්‍රීතිය මැඩගෙන විදසුන් වැඩූ උන්වහන්සේ සිව්පිළිඹියා පත් රහත් වූහ. ආපසු වඩින උන්වහන්සේ දුටු භික්ෂූන් වහන්සේලා දැළිපිහියකුත් ගෙන කොහි ගියේදැයි ඇසූහ. ගෙල සිඳගන්නට ගිය මම කෙලෙස් සිඳගෙන ආවෙමි'යි උන්වහන්සේ පැවසී ය. මෙතෙම තමන් රහත් වූ බව බොරුවට හඟවන්නේයැයි කියා භික්ෂූහු උන්වහන්සේ කැටුවගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට ඒ බව සැල කළහ. එහිදී බුදුරජාණන්වහන්සේ මහණෙනි රහතන් වහන්සේ නමක් සිය අතින් දිවි තොර කරගන්නේ නැතැයි වදරා උන්වහන්සේ රහත් කෙනෙකු බව හෙළි කළහ.

මෙහිදී භික්ෂූන් වහන්සේලාට ගැටළු තුනක් ඇති විය. එකක් නම් රහත් වන්නට සිටි කෙනෙක් සසුනේ කළකිරුනේ මන්ද යන්න යි. ඊට හේතුව කාශ්‍යප බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සමයෙහි උන්වහන්සේ තමන් සමග මහණදම් පුරණ භික්ෂුවකගේ සිවුරු පිරිකට ආශාවෙන් උන්වහන්සේ උපැවිදි වෙන්නට පෙළඹවීම යි. දෙවන කරුණ නම් සර්පයා උන්වහන්සේට දෂ්ට නොකළේ මන්ද යන්න යි. ඊට හේතුව නම් ඒ සර්පයා පෙර ආත්මභාවයක උන්වහන්සේගේ දාසයෙකු වීම බව වදාළහ. මේ හේතුව නිසා ම මුන්වහන්සේ පසුකලෙක සප්පදාසතෙර නමින් ප්‍රසිද්ධ විය. තුන්වන කාරණය නම් උන්වහන්සේ රහත් වූයේ කෙසේ ද යන්නයි. දැළිපිහිය ගෙල තැබූ පමණින් උන්වහන්සේ රහත් වූයේ කෙසේද? මහණෙනි, එද කාශ්‍යප බුදුරදුන් සමයේ මේ භික්ෂුව අවුරුදු විසිදහසක් මහණ දම් පිරීය. එය මේ ජීවිතයේදී රහත් වීමට උපනිඃශ්‍රය විය. කුසීත පුද්ගලයෙකුට පැවිදිව වසර සීයක් ගත කළත් මග ඵලයකට පත් විය නොහැකි ය. වීර්යවන්ත භික්ෂුව එක් පයක් ඔසවා බිම තබන්නට පෙර වුව ද රහත් විය හැකියැයි වදරා මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

''යො වෙ වස්සසතං ජීවෙ
කුසීතො හීනවීරියො
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො
විරියමාරභතො දළ්හං ''

පදාර්ථ:-

යො වෙ, යම් කෙනෙක් වනාහී; **කුසීතො**, අලසව; **හීනවීරියො**, වීර්යයෙන් තොරව; **වස්සසතං ජීවෙ**, වසර සියයක් ජීවත් වනවාට වඩා; **දළ්හං විරියං ආරභතො**, ධ්‍යාන උපදවන තරම් දැඩි වීර්යයක් ආරම්භ කළ පුද්ගලයාගේ; **එකාහං ජීවිතං**, එක් දවසක් ජීවත් වීම; **සෙය්‍යො**, උතුම් ය.

විවරණය:-

'**කුසීතො**' මෙහි කුසීතයෙක් හෙවත් අලසයෙක් යනු කාම විතක්ක හෙවත් පස්කම් සැපතෙන් තෘප්තිමත් වීමේ අදහසින් හෝ **ව්‍යාපාද විතක්ක** හෙවත් ද්වේෂ සහගත සිතිවිලිවලින් හෝ **විහිංසා විතක්ක** හෙවත් තමන්ටත් අනුන්ටත් පීඩාකාරී අහිතකර සිතිවිලිවලින් කල් ගෙවන පුද්ගලයා ය.

5.5.1.12 මරණ දුකින් මිදී සැනසුම ලත් පටාචාරාවෝ.

සැවැත් නුවර සතළිස් කෝටියක් ධනය ඇති සිටු මැදුරක ඉතා රූමත් දියණියක් වූවාය. මව්පියෝ ඇය සත්මහල් ප්‍රාසාදයක මතු මහලේ තබා රැක්කෝ ය. එහෙත් ඒ කුමරිය ඒ සිටු මැදුරේම සුළු සේවකයෙකු සමග පැන ගියා ය. එසේ ගොස් පළමු දරුවා ලැබෙන්නට සිටින අවස්ථාවේ ඇයට මව්පියන් වෙත යන්නට අවශ්‍ය විය. බිය පත් සැමියා ඊට අකමැති විය. ඇය සැමියාට හොර රහසේ නිවසින් පිටත් වූවා ය. ඒ බව සැළවූ සැමියා ඇය ලුහුබැඳ ගියේ ය. අතර මගදී දරුවා බිහි විය. ගමට යාමෙන් පලක් නැති බැවින් ඔවුහු පෙරලා නිවසට පැමිණියහ.

දෙවන දරුවා ලැබෙන්නට සිටියදීත් මේ ආකාරයෙන් ම සිදු විය. එදා ඇය ගියේ පළමු දරුවා ද රැගෙන ය. ඇය ලුහුබැඳ ආ සැමියාට ඔවුන් හමුවිය. ඒ මොහොතේම ඇයට දරුවා බිහිවීමේ ලකුණු පහළ විය. ඒ සමගම මහ වැස්සක පෙර නිමිති ද පහළ විය. ආවරණයක් තනාගන්නට කොළ අතු කඩන්නට ගිය සැමියා සර්පයෙකු විසින් දෂ්ට කරනු ලැබ මිය ගියේ ය. වැස්සේ ම දරුවා බිහිකළ ඇය. සැමියා මියගිය බව දැක දරු දෙදෙනා ද කැටුව ගමට යන්නට පිටත් වූවා ය. එම ගමනේදී ඇය අචිරවතී ගඟින් එතෙර විය යුතු විය. වැස්ස නිසා සැඩපහර දැඩි ය. දරු දෙදෙනා ම රැගෙන පීනාගත නොහැකි විය. එනිසා එදින උපන් කුඩා බිළිඳා ද රැගෙන එගොඩට ගිය ඇය ඔහු එගොඩ ඉවුරේ තබා අනෙක් දරුවා ගෙන යන්නට මෙගොඩට පීනුවා ය. ඇය ගඟ මැදට එද්දී මස් වැදැල්ලකැයි සිතූ උකුස්සෙක් අවුත් මොළකැටි දරුවා ඩැහැගෙන ගියේ ය. උකුස්සා එලවීමට ඇය දෑත් තලද්දී තමාට අඬගසනවා යයි සිතූ මෙගොඩ සිටි වැඩිමහල් දරුවා ගඟට බැස්සේ ය.

ඇයට දරුවන් දෙදෙනා ම අහිමි විය. මහත් ශෝකයෙන් වැලපෙමින් ඇය ගම බලා පිටත් විය. අතර මගදී සැවැත් නුවර සිට එන කෙනෙකුගෙන් දැනගන්නට ලැබුණේ පෙරදා මහා වැස්සෙන් සිටුමැදුර කඩා වැටී ඇයගේ මවත් පියාත් සහෝදරයාත් මිය ගිය බවයි. නුවරට ළං වන විට ඔවුන් දැවෙන සොහොන ද ඇය දුටුවා ය.

ශෝකයෙන් උමතු වූ ඇය ඇඳිවත වත් නොසලකා වියරුවෙන් නගරය පුරා දුවන්නට වූවා ය. ඇය පිළිබඳ තොරතුරු දත් මිනිස්සු ඇය බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙත පිටත් කළහ. උමතුවෙන් ම දම් සභා මණ්ඩපය වෙත දිවගිය ඇයට බුදුරදුන් දුටු සැණින් සිහිය ලැබිණි. විලිබියෙන් ඇලළී ගිය ඇය බිම වැටී වකුටු වූවා ය. මිනිසෙක් ඇයට උතුරුසළුවක් දුන්නේ ය. අනතුරුව බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇයට නොයෙක් ආකාරයෙන් සැනසීමට කරුණු වදාරා ''**න සන්ති පුත්තා**'' ආදී ගාථාවෙන් දහම් දෙසූ සේක. ඒ අසා ඇය සෝවාන් වූවා ය. නිරුවතින් හැසිරුණු නිසා එතැන් පටන් ඇය පටාචාරා නම් වූවා ය.

ඇය එක් දිනක් පැන් කෙණ්ඩියෙන් පැන් ගෙන පය දෝවනය කරමින් සිටියා ය. පළමුවන වර දැමූ ජලය මද දුරක් ගොස් නතර විය. දෙවැනිවර දැමූ වතුර තවදුරක් ගොස් නැවතුණේය. තෙවන වර දැමූ දිය වඩා දුර ගියේ ය. මෙය අරමුණු කරගත් ඕ තොමෝ සත්වයා ද මේ අයුරින් පළමුවෙනි වයසේදීත් මැද වයසේදීත් වයස අගදීත් මැරෙන්නේ යයි වටහා ගත්තා ය. මේ සිතුවිල්ල දුටු බුදුරජාණන් වහන්සේ ගඳකිළියේ වැඩ හිඳිමින් ම ආලෝකයක් පතුරුවා මේ ගාථාවෙන් දහම් දේශනා කර වදාළ සේක.

''යො ච වස්සසතං ජීවෙ
අපස්සං උදයව්‍යයං
ඒකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො
පස්සතො උදයව්‍යයං ''

පදාර්ථ:-

යො ච, යම් කෙනෙක් වනාහි; **උදයව්‍යයං**, පංචස්කන්ධයාගේ ඇතිවීම හා නැති වීම; **අපස්සං**, නුවණින් නොදැක; **වස්සසතං ජීවෙ**, වසර සීයක් ජීවත් වෙනවාට වඩා; **පස්සතො උදයව්‍යයං**, ඒ ඇති වීම හා නැති වීම දකින්නාගේ; **ඒකාහං ජීවිතං**, එක් දවසක් ජීවත් වීම; **සෙය්‍යො**, උතුම්ය.

විවරණය:-

'**උදයව්‍යයං**' මේ ලෝකයේ පවතින සත්වයන් ඇතුළු ජීව අජීව සියලු දේ නිතර ම ඇති වී නැති වී යන සුළුය, සදාකාලිකව පවත්නා කිසිවක් නැත, ඉපදී පවතින තාක් කල් බොහෝ දෙනාට තමා පිළිබඳ ව හෝ ලෝකය පිළිබඳව මේ යථාර්ථය නොපෙනේ ඇසින් ම දුටුවත් කාමයට ඇති තණ්හාවත් සසරට ඇති තණ්හාවත් නිසා එය නුවණට නොපෙනේ. පටාචාරාව උමතුවන්නේ මේ සැබෑව නොපෙනුණු නිසා ය. මෙය නොදැක සසර දිගුකලක් දිව ආ ඇය මෙය දුටු සැණින් සසර කෙළවර කළා ය.

5.5.1.13 මළදරුවාට බෙහෙත් සොයාගිය මවක්.

සැවැත් නුවර මහ සිටුවරයෙකුගේ සතළිස් කෝටියක් ධනය කිසියම් පාපකර්මයක් නිසා එක්වර ම අඟුරු බවට පත් විය. සිදු වූ විපත උහුලාගත නොහැකි වූ සිටුවරයා නොකා නොබී වැලපෙමින් ඇඳක වැතිරී සිටියේ ය. ඒ බව දුටු ඔහුගේ නුවණැති මිතුරෙක් ආශ්චර්යයකින් සිදු වූ දෙයක් ආශ්චර්යයකින් ම විසඳෙනු ඇතැයි නිගමනය කොට අපූරු උපායක් යෝජනා කළේ ය. ඒ අනුව සිටුවරයාට කඩපිලේ වෙනත් අය නොයෙක් බඩු විකුණද්දී පැදුරක් එලා එහි අඟුරු දමා විකුණන්නැ යි මිතුරා කීවේය. එහිදී අඟුරු විකුණන්නේ මන්දැයි මිනිසුන් ඇසුවොත් තිබෙන දේ විකුණනවා මිස වෙන කුමක් කරන්න දැයි අසන්න. ඒ අතර කවුරුන් හෝ පැමිණ ඔබ රත්තරන් විකුණන්නේ මන්දැයි ඇසුවොත් කෝ කොහිදැයි අසා ඔහු හෝ ඇය අතින් ම ඒ රත්තරන් ගෙන භුක්ති විඳින්න යුවතියක් ඇසුවොත් ඇය ඔබගේ පුතුට ආවාහ කර දෙන්නැයි මිතුරා කීහ.

ඒ නුවර ම දුප්පත්ව ගිය සිටු කුලයක දුඟී බව නිසා ම කෙට්ටු වී ගිය කුමාරිකාවක් වූවා ය. ගෝතමී නම් වූ ඇය එතැන් සිට කිසාගෝතමී නම් වූවා ය. කඩපිලේ ඇවිදින ඇයට පෙනුණේ සිටුවරයා රත්තරන් විකුණන බව ය. ඇය වහා පැමිණ පියාණෙනි, ඔබ මේ රත්තරන් විකුණන්නේ මන්දැයි ඇසුවා ය. කෝ කොහිදැයි ඇසූ විට ඇය ඔහුගේ පැදුරේ තිබූ අඟුරු අරන් දුන්නා ය. ඇය දෙන දෙන අඟුරු රත්තරන් විය.

උපාය හරි ගියේ ය. සිටුවරයා ඇය සිය පුතුට ආවාහ කර දුන්නේ ය. එතැන් සිට සියලු රත්තරන් යථා තත්වයට පත්විය. කලකදී ඇය දරුවෙකු බිහි කළා ය. ඔහු දෙපයින් නැගී සිටින අවධියේ රෝගයකින් හදිසියේ මිය ගියේය. දරු සෙනෙහස නිසාත් දරුවන් මැරෙන බව නොදුටු නිසාත් ඇය පුතුට පිළියම් කරගැනීමට වෙදුන් සොය සොයා දිව්වා ය. දරුවා මිය ගිය බව කීවත් ඇය නොපිළිගත්තා ය. එයින් උමතු බවට පත් වූ ඇය දරුවා ඇකයෙහි හොවාගෙන නගරය පුරා දිව ගියා ය. මේ අතර මිනිසුන් විසින් ඇය බුදුරදුන් වෙත යවන ලදී. දෙව්රම් වෙහෙරට දිවගිය ඇය බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙපා මුල දරුවා තබා තම පුතුගේ රෝගය සුවකර දෙන්නැයි ඉල්ලා සිටියා ය. එහිදී බුදුරජාණන් වහන්සේ කිසිවෙකු නොමළ ගෙයකින් අබ ටිකක් සොයාගෙන එන ලෙස ඇයට වදාළහ. ඇය නගරයේ ගෙයක් ගෙයක් පාසා ගියත් හැමතැනක ම අබ තිබුණි, එහෙත් කිසිවෙකු නොමළ ගෙයක් නම් හමු නොවී ය. මෙතෙකින් කරුණ වටහා ගත් ඇය පෙරළා, බුදු රදුන් වෙත පැමිණ තමාට ඇත්ත වැටහී ගිය බව පැවසුවා ය. එහි දී බුදු රජාණන්වහන්සේ ''**තං පුත්ත පසු සම්මත්තං**'' ආදී ගාථාවෙන් දහම් දෙසූහ, කිසා ගෝතමිය සෝවාන් වූවා ය. භික්ෂුණීන් අතර පැවිදි වූ ඇය දිනක් පොහොය ගෙයි පහන දල්වා ඒ පහන් දැල්ල දෙස බලා සිටියා ය. එහිදී ඒ ගිනිදැල් සියුම්ව බිඳී බිඳී උපදින සැටි පෙනිණි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඒ අරමුණෙහි සිත රඳවා සිටි ඇයට ගඳකිළියේ සිටම ආලෝකයක් පතුරුවා ගෝතමියනි, මේ ගිනිදැල් සේම සත්වයා උපදිති, මැරෙති, නිවනට පත්වූවෝ පමණක් නැවත නූපදිතියි වදාරා මේ ගාථාව දේශනා කළ සේක.

''යො ච වස්සසතං ජීවෙ
අපස්සං අමතං පදං
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො
පස්සතො අමතං පදං ''

පදාර්ථ:-

යො ච, යම්කෙනෙක් වනාහි; **අමතං පදං**, නොමැරෙන, තැන හෙවත් නිවනින් නිවීම; **අපස්සං**, නොදක; **වස්ස සතං ජීවෙ**, අවුරුදු සීයක් ජීවත් වෙනවාට වඩා; **අමතං පදං පස්සතො**, සතර මාර්ග ඥාණය හෙවත් නිවන් පදය දකින්නාගේ; **එකාහං ජීවිතං**, එක් දවසක ජීවිතය; **සෙය්‍යො**, උතුම්ය.

විවරණය:-

''**අමතං පදං**'', අමත යනු නොමැරෙන යන තේරුමයි. මරණය යනු පංචස්කන්ධයේ පැවැත්ම අවසන් වීමයි. මැරෙන්නේ සාමාන්‍ය පෘථග්ජනයන් ය. ඔවුන් ජීවත් වූවත් මළා වැනියයි. (''**යෙ පමත්තා යථා මතා**'') සඳහන් වේ. පෘථග්ජනව මැරෙන සියල්ලෝ නැවත උපදිති. ඒ නිසා මැරෙන්නේ රහත් නොවූ අයයි, රහත්ව ජීවිතය අවසන් වීමට මරණය යයි කියන්නේ නැත. එය පිරිනිවන් පෑමයි. නිරුපධිසේස පරිනිර්වාණය කියන්නේ එයයි. ඒ නිසා නිවන නැවත නොමැරෙන බැවින් අමත පදය යයි කියනු ලැබේ.

5.5.1.14. දූ දරුවන් තුදුසක් සිටියදීත් අසරණ වූ මව

සැවැත් නුවර එක් පවුලක පුත්තු සත්දෙනෙක් මෙන් ම දූවරු සත්දෙනෙක් ද වූහ. කලකදී ඔවුන්ගේ පියා කළුරිය කළේ ය. දූන් මුළු ධනය ම පාලනය කරන්නේ මවයි. මේ අතර දරුවෝ මෑණියෙනි, මුළු ධනය ඔබ සතුව තබාගෙන සිටින්නේ ඇයි. අප ඔබට සළකනවා නොවේ ද ඒ ධනය අපට බෙදා දෙන්නැයි කීහ. මව ද එකී පරිදි ධනය දරුවන් අතර බෙදා දුන්නා ය. එතැන් සිට දරුවන්ගෙන් යැපෙන්නට ගිය ඇයව ලේලිවරුන් විසින් පමණක් නොව දියණිවරුන් විසින් ද නොසලකා එලවා දමනු ලැබී ය.

අන්තිමේදී මෙහෙණවරකට ගොස් පැවිදි වූ ඇය බහුපුත්තිකා තෙරණිය නමින් ප්‍රකට වූවා ය. ඉතා උනන්දුවෙන් මහණ දම් පුරණ එතුමිය දවල් දවස සෙසු භික්ෂුණීන්ගේ වතාවත් කොට රාත්‍රියෙහි භාවනාවෙහි යෙදෙයි. තමා මහලු බැවින් ඇදවැටේ යයි යන බියෙන් කණුවක් අල්ලාගෙන ඒ වටා යමින් භාවනා කරයි සක්මන් මළුවේ ද කළුවරේ ගස්වල හැපේයැ යි බියෙන් ගසක් අල්ලා ගෙන ඒ වටා යමින් භාවනා කරයි මේ සිදුවීම දුටු බුදුරජාණන් වහන්සේ ගඳකිළියේ වැඩ සිටිමින් ම ආලෝකයක් පතුරුවා ඇය අමතමින් මේ ගාථාව දේශනා කළහ.

> ''යො ච වස්ස සතං ජීවෙ
> අපස්සං ධම්මමුත්තමං
> එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො
> පස්සතො ධම්මමුත්තමං ''

පදාර්ථ:- **යොච**, යම් කෙනෙක් වනාහි; **උත්තමං ධම්මං අපස්සං**, නව ලෝකෝත්තර ධර්මය නොදැක; **වස්සසතං ජීවේ**, වසර සියක් ජීවත්වෙනවාට වඩා; **උත්තමං ධම්මං**, ඒ උතුම් ධර්මය; **පස්සතො**, දකින්නාගේ; **එකාහං ජීවිතං**, එක් දවසක ජීවිතය වුවද; **සෙය්‍යො**, උතුම් ය.

විවරණය:-

''**ධම්මමුත්තමං**'' නවලෝකෝත්තර ධර්මයයි. එනම් සතරමග සතර ඵල හා නිවනයි. එය නොදැක සසර පුරා ඇවිදීම මහ අනුවණ දුක්ඛිත කාර්යයකි. නව ලොව්තුරු දහම දුටු කෙනෙකුට නැවත ජීවිතයේ ගතයුතු පලක් නැත. එනිසා ඔහුට එක් දවසක් ජීවත් වුවත් කමක් නැත.

අභ්‍යාස

01. මෙහි එන කතාපුවතක සිදුවීමක් තෝරාගෙන වාර්තාවක් ලියන්න.
02. සහස්ස වග්ගයේ කියැවෙන ධර්ම කාරණා ලැයිස්තු ගත කරන්න.
03. සහස්ස වග්ගය ඇසුරින් ධර්ම දේශනාවක් නිර්මාණය කර ශිෂ්‍ය සමිතියට ඉදිරිපත් කරන්න.